Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 23 Cdo 218/2010, ECLI:CZ:NS:2012:23.CDO.218.2010.1

Číslo: 63/2012

Právní věta:

K vymáhání pohledávky ze smlouvy, kterou za trvání manželství uzavřel s třetí osobou pouze jeden z manželů, je oprávněn pouze tento manžel, a to bez zřetele na to, zda tato pohledávka patří do společného jmění manželů.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.01.2012

Spisová značka: 23 Cdo 218/2010

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Přípustnost dovolání, Smlouva, Společenství účastníků řízení, Společné jmění manželů

Předpisy: § 145 odst. 4 obč. zák.
§ 159a odst. 1 o. s. ř.
§ 237 odst. 3 o. s. ř.
§ 243b odst. 5 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d ve Strakonicích rozsudkem ze dne 1. 10. 2008 uložil žalované zaplatit žalobci a) částku 166 117 Kč s úrokem z prodlení (výrok pod bodem I) a zamítl žalobu žalobce a) na zaplacení částky 110 744 Kč s úrokem z prodlení (výrok pod bodem II) a na zaplacení úroku z prodlení ve výši 3% z částky 7413 Kč od 1. 4. 1999 do zaplacení (výrok pod bodem III). V plném rozsahu zamítl žalobu žalobkyně b) na zaplacení částky 276 861 Kč s úrokem z prodlení (výrok pod bodem IV) a rozhodl o nákladech řízení (výrok pod bodem V).

K odvoláním obou žalobců a žalované K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 9. 6. 2009 odvolací řízení o odvolání žalované proti výroku pod bodem I rozsudku soudu prvního stupně zastavil (výrok pod bodem I), rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích pod body II a IV potvrdil (výrok pod bodem II), změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení (výrok pod bodem III) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok pod bodem IV).

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že mezi žalobcem a) jako nájemcem

a žalovanou jako pronajímatelem byla dne 1. 4. 1994 uzavřena smlouva o nájmu provozovny stanice technické kontroly v B. (dále jen „STK“). Dne 17. 7. 1998 pak byla mezi týmiž účastníky uzavřena dohoda o dostavbě STK, v níž žalovaná vyjádřila souhlas s provedením přístavby STK žalobcem a) jako nájemcem této provozovny s tím, že investiční náklady do výše 550 000 Kč budou kompenzovány neplacením nájemného v příslušné výši. Na přestavbě se ve skutečnosti podíleli jak žalovaná, tak žalobce a), jenž v zásadě provedl práce jím tvrzené, v obvyklé ceně 377 925 Kč, spolu s DPH 461 069 Kč. Žalobcovy faktury, fakturu vystavenou dne 28. 12. 1998 na částku 529 012,18 Kč splatnou dne 31. 12. 1998 a fakturu vystavenou dne 12. 4. 1999 na částku 24 721 Kč splatnou dne 24. 4. 1999, žalovaná neakceptovala s odůvodněním, že fakturované práce a materiál nejsou doloženy. Rozsudkem Okresního soudu ve Strakonicích ze dne 17. 2. 1999, potvrzeným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 5. 1999 bylo určeno, že nájemní smlouva ze dne 1. 4. 1994 je neplatná podle ustanovení § 3 odst. 4 zákona č. 116/1990 Sb.

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dovodil, že dohoda o dostavbě STK není smlouvou o dílo, nýbrž smlouvou nepojmenovanou podle ustanovení § 269 odst. 2, 3 obchodního zákoníku, jež byla uzavřena v souvislosti s nájemní smlouvou a jíž žalovaná vyslovila souhlas s provedením přístavby STK s tím, že náklady budou v určité výši kompenzovány nájemným; k vymezení rozsahu provedených prací a úhrady za ně nedošlo. Obsah této dohody se v průběhu její realizace měnil – některé práce provedl žalobce a), některé žalovaná, přičemž žalobce a) nevystupoval jako zhotovitel a žalovaná jako objednatel. Odvolací soud se ztotožnil též se závěrem soudu prvního stupně, že uplatněný nárok je v části převyšující původně uplatněnou částku ve výši 332 233 Kč promlčen, neboť čtyřletá promlčecí doba podle ustanovení § 397 obch. zák. běžící od prvního dne následujícího po splatnosti vystavených faktur uplynula 31. 12. 2002 a 24. 4. 2003, tj. před rozšířením žaloby o zbývající dvě pětiny fakturovaných částek, k němuž došlo při jednání dne 23. 7. 2008, a bylo by tomu tak i v případě, že by k rozšíření žaloby došlo již podáním ze dne 20. 12. 2006 doručeným soudu v lednu 2007. Správným odvolací soud shledal též závěr soudu prvního stupně, že po přistoupení žalobkyně b) do řízení se každý z žalobců domáhá zaplacení poloviny celkové uplatněné částky, žalobci a) lze tedy přiznat částku 166 117 Kč jako polovinu nepromlčeného nároku. Se soudem prvního stupně se ztotožnil též v posouzení, že žalobkyni b) částku 276 861 Kč s příslušenstvím jako polovinu celkově uplatněné částky přiznat nelze z důvodu nedostatku aktivní věcné legitimace, neboť tato žalobkyně nebyla účastníkem nájemní smlouvy ani dohody o dostavbě STK a nemůže pouze z titulu existujícího a nevypořádaného společného jmění, do něhož by pohledávka z podnikání žalobce a) spadala, vystupovat jako žalobce v rámci obchodních závazkových vztahů mezi žalobcem a) a žalovanou. Kromě toho v lednu 2004, kdy vstoupila do řízení, byl její nárok promlčen.

Rozhodnutí odvolacího soudu ve výrocích pod body II, III a IV napadli žalobci společným dovoláním, jež co do přípustnosti opřeli o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a jež odůvodnili tím, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení (§ 241a odst. 2 písm. a/ a písm. b/ o. s. ř.).

Dovolatelé především uplatnili námitky vad řízení před soudem prvního stupně zcela identické s těmi, které byly obsaženy již v jejich odvolání proti rozsudku tohoto soudu, počínaje námitkami nehospodárnosti a průtahů v řízení a nedostatku nestrannosti soudu, přes nesprávné označení jejich bydliště v rozsudku, absenci rozhodnutí soudu podle ustanovení § 107 o. s. ř. při změně právní formy žalovaného výrobního družstva na akciovou společnost, upření práva na přednes žaloby, a ustanovení § 112 odst. 2 o. s. ř. odporující vyloučení věci k samostatnému projednání a průtahy při oznámení o uplatnění námitky promlčení, až po nedostatky v odůvodnění rozsudku, včetně absence posouzení souladu námitky promlčení se zásadami poctivého obchodního styku a dobrými mravy

Vadu řízení dovolatelé spatřovali též v tom, že soud nepřihlédl ke všem jimi tvrzeným skutečnostem a k některým důkazům, mimo jiné opomenul smlouvu mezi žalobcem a) a žalovanou ze dne 28. 5. 1997 týkající se společného postupu při přestavbě a přestavbě STK, třebaže jí provedl důkaz, a

„zcela ignoroval, že smlouva o dostavbě STK ze dne 17. 7. 1998 je dohodou jak o dostavění přístavby STK, tak o přestavbě její stávající části. Zpochybnili způsob, jakým soud vyhodnotil znalecký posudek, a namítli, že znalec stanovil „tržní" cenu toliko přístavby, nikoliv též přestavby. Namítli též, že ve věci rozhodovaly věcně nepříslušné soudy.

Nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem dovolatelé spatřovali především v hodnocení povahy smlouvy o dostavbě STK; podle jejich přesvědčení se jedná o smlouvu o dílo podle ustanovení § 536 a násl. obch. zák., uzavřenou „konkludentně ústní formou", a cena díla byla dohodnuta tak, že žalobce a) vyúčtuje skutečně provedený rozsah prací a dodaný materiál v souladu s rozpočtem, přičemž účtovaná částka nepřekročí 550 000 Kč. Dovolatelé argumentovali, že soud měl proto rozhodnout o ceně na základě rozpisu skutečně provedených prací a dodaného materiálu v příloze faktury č. 98901562. V rozporu se zákonem shledali též závěr o nedostatku aktivní věcné legitimace žalobkyně b) odůvodněný tím, že nebyla účastníkem smluvního vztahu, z něhož vznikla pohledávka jejího manžela – žalobce a). Dovolatelé především namítli, že rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Odo 677/2005, jímž soudy nižších stupňů argumentují, se týká pasivní věcné legitimace, řeší tudíž zcela jinou situaci. Poukázali též na to, že v době rozhodování soudu prvního stupně byl v právní moci rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 8. 2007, sp. zn. 15 Co 229/2007, jímž byla v rámci vypořádání společného jmění manželů předmětná pohledávka přikázána každému z nich jednou polovinou, že tato skutečnost byla soudu známa a že soudy v tomto řízení jsou uvedeným rozhodnutím vázány. Za otázku zásadního právního významu zakládající přípustnost dovolání označili otázku, zda se druhý z manželů stává také věřitelem dlužníka v případě, že soud při vypořádání zaniklého společného jmění pohledávku přikáže do „stejnodílného spoluvlastnictví", a otázku, zda druhý z manželů jakožto věřitel dlužníka („stejnodílný spoluvlastník" vymáhané pohledávky) může vymáhat část své pohledávky v soudním řízení, do kterého přistoupí v průběhu řízení „v situaci, kdy o přistoupení již soud pravomocně rozhodl a souhlasil s jeho vstupem do řízení po prokázání jeho aktivní věcné legitimace".

Dovolatelé též – bez bližší specifikace – argumentovali, že námitka promlčení je nedůvodná a je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a dobrými mravy. Namítli rovněž, že podal-li žalobce a) v rámci obvyklé správy majetku náležejícího do společného jmění manželů žalobu na zaplacení celé částky 553 772 Kč, nemohlo dojít k promlčení poloviny této pohledávky žalobkyně b) bez zřetele na to, kdy přistoupila do řízení. Závěrem dovolatelé zpochybnili správnost rozhodnutí o nákladech řízení.

Dovolatelé navrhli, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, resp. přikázal věc k projednání v prvním stupni krajskému soudu.

Žalovaná navrhla dovolání jako nepřípustná odmítnout, neboť předložené otázky lze podle jejího přesvědčení řešit pomocí stávajících právních předpisů a dosavadní judikatury Nejvyššího soudu.

N e j v y š š í s o u d dovolání žalobců odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadený rozsudek odvolacího soudu byl vyhlášen před 1. červencem 2009, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 7/2009 Sb., Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) proto vzhledem k bodu 12 přechodných ustanovení v článku II uvedeného zákona dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. června 2009.

Po zjištění, že dovolání byla podána ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnými osobami

(účastníky řízení), při splnění podmínek povinného zastoupení předepsaných ustanovením § 241 o. s. ř., se Nejvyšší soud zabýval nejprve otázkou přípustnosti dovolání, neboť pouze z podnětu přípustného dovolání lze přezkoumat správnost napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněných dovolacích důvodů.

V první řadě bylo třeba zkoumat tzv. subjektivní přípustnost dovolání. Z povahy dovolání jakožto opravného prostředku plyne, že oprávnění je podat svědčí pouze tomu účastníku, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší [srov. závěry Nejvyššího soudu vyjádřené např. v usnesení ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 3, ročník 1998, pod číslem 28, a v usnesení ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2357/2000, uveřejněném v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck (dále též jen „Soubor“), pod číslem 154, svazek 2]. Domáhá-li se v souzené věci každý z žalobců po žalované zaplacení jedné poloviny tvrzené pohledávky, pak tu nejde o taková společná práva nebo povinnosti, že se ve smyslu ustanovení § 91 odst. 2 o. s. ř. rozsudek musí vztahovat na všechny účastníky, kteří vystupují na jedné straně, a kdy platí úkony jednoho z nich i pro ostatní; žalobci nejsou v postavení nerozlučných společníků, nýbrž jsou společníky samostatnými, z nichž každý jedná v řízení sám za sebe (§ 91 odst. 1 o. s. ř.). I dovolání je proto samostatný společník oprávněn podat jen za svou osobu. Z toho pak plyne, že žalobce a) není oprávněn napadnout dovoláním rozsudek odvolacího soudu v části výroku pod bodem II potvrzující rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem IV, jímž byla zamítnuta žaloba žalobkyně b), neboť nelze dovodit, že mu zamítnutím žaloby žalobkyně b) byla z procesního hlediska způsobena újma.

Stejně tak žalobkyně b) není oprávněna podat dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v té části výroku pod bodem II, jíž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem II o částečném zamítnutí žaloby žalobce a).

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání obou žalobců v uvedeném rozsahu odmítl podle ustanovení § 243b odst. 5, věty první, ve spojení s § 218 písm. b) o. s. ř.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení zákon nepřipouští (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), Nejvyšší soud proto dovolání obou žalobců v rozsahu směřujícím proti výrokům pod body III a IV napadeného rozhodnutí podle ustanovení § 243b odst. 5, věty první, ve spojení s § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Protože rozhodnutí soudu prvního stupně nepředcházelo rozhodnutí zrušené odvolacím soudem, kterým by tento soud rozhodl ve věci samé jinak, mohou být dovolání žalobce a) a žalobkyně b) proti odpovídajícím (příslušného žalobce se týkajícím) částem výroku pod bodem II rozsudku odvolacího soudu přípustná pouze za předpokladu, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (srov. § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Podle ustanovení § 242 odst. 3, věty první, o. s. ř. je dovolací soud při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel

obsahově vymezil, proto též při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil, případně jejichž řešení zpochybnil.

Zásadní význam rozhodnutí po právní stránce může přitom založit jen taková právní otázka, na níž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, tj. která je pro toto rozhodnutí určující (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. 29 Odo 1020/2003, in www.nsoud.cz).

Rozhodnutí, jímž odvolací soud potvrdil výrok pod bodem II rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby v části, v níž se žalobce a) domáhal po žalované zaplacení částky 110 744 Kč s úrokem z prodlení, spočívá toliko na závěru, že v této části je nárok žalobce a) promlčen. Odvolací soud sice (v souladu se soudem prvního stupně) dospěl k zjištění, že obvyklá cena prací, které žalobce a) provedl, je nižší než částky, které jím byly žalované vyfakturovány a jsou uplatněny v tomto řízení, avšak při úvaze o tom, jakou částku lze jako nepromlčenou žalobci a) přiznat, vycházel nikoliv z ceny obvyklé, nýbrž za základ výpočtu vzal celou žalobou původně uplatněnou (a tudíž nepromlčenou) částku 332 233 Kč, z níž žalobci a) přiznal na něho připadající polovinu ve výši 166 117 Kč (zatímco žalobkyni b/ jí požadovanou druhou polovinu celkem uplatněného nároku ve výši 276 861 Kč nepřiznal toliko z důvodu nedostatku její aktivní věcné legitimace). Je tedy zřejmé, že napadené rozhodnutí – přes úvahy o výši ceny obvyklé – vychází z té výše celkové pohledávky vůči žalované, jež byla žalobci, každým v jedné polovině, v řízení uplatněna.

Za těchto okolností by mohla zásadní právní význam napadeného rozhodnutí v příslušném jeho výroku založit jen taková právní otázka, kterou odvolací soud řešil v rámci posouzení námitky promlčení. Žalobce a) v dovolání argumentuje především tím, že námitka promlčení je nedůvodná, žádnou otázku právního významu však v tomto ohledu neformuluje a nepředkládá ani konkrétní výhrady vůči správnosti právního posouzení odvolacího soudu. Již z tohoto důvodu nejsou jeho námitky způsobilé přivodit závěr o zásadním právním významu napadeného rozhodnutí v té části, jíž nebylo jeho žalobě vyhověno. Pro úplnost lze ostatně poznamenat, že právní posouzení odvolacího soudu odpovídá v tomto bodě zjištěnému skutkovému stavu věci (jímž je Nejvyšší soud v dovolacím řízení, v němž může být dovolání přípustné toliko podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., vázán) a je v souladu s ustanoveními § 387 odst. 1, § 388 odst. 1, § 392 odst. 1, věty první, a § 397 obch. zák.

Totéž platí o argumentu, že námitka promlčení je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a s dobrými mravy. Skutečnosti, z nichž dovozuje nepoctivost či nemravnost takovéto procesní obrany žalované, žalobce a) neoznačil a ve skutkovém stavu věci zjištěném soudy nižších stupňů nelze ostatně nalézt nic, co by mohlo opodstatnit tak výjimečný postup, jakým je odepření soudní ochrany výkonu práva, v tomto případě práva namítnout promlčení.

Protože, jak bylo již vyloženo, zamítavé rozhodnutí soudů nižších stupňů ve vztahu k žalobci a) nespočívá na závěru, že v řízení uplatněná pohledávka vůči žalované nevznikla, popřípadě že nevznikla v uplatněné výši, jsou ostatní žalobcem a) zpochybněné otázky právního posouzení odvolacího soudu pro výsledek řízení ve vztahu k tomuto žalobci irelevantní a zásadní právní význam napadeného rozhodnutí tedy přivodit nemohou. To platí mimo jiné též pro otázky, zda smlouva, z níž vznikla uplatněná pohledávka, byla smlouvou nepojmenovanou či smlouvou o dílo, zda byla či nikoliv sjednána cena díla, zda šlo jen o dokončení přístavby či též o přestavbu stávající budovy STK a jaký význam měla dohoda uzavřená dne 28. 5. 1997. Je též třeba zdůraznit, že konkrétní právní důvod uplatněného práva na plnění závazku (povaha smlouvy o dostavbě STK) je bez významu též pro závěr o počátku běhu a délce promlčecí doby. Zcela bez významu pro posouzení nároku uplatněného žalobcem a) pak byly otázky vztahující se výlučně k aktivní věcné legitimaci žalobkyně b).

Závěr o zásadním významu napadeného rozhodnutí po právní stránce nemohou založit ani namítané vady řízení, což ostatně žalobci v dovolání výslovně reflektují. O situaci, kdy námitka procesní vady

zahrnuje právní otázku, neboť je odrazem střetu o výklad normy procesního práva, a je jí tudíž uplatněn dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., se tu nejedná (což platí též pro níže posuzovanou přípustnost dovolání žalobkyně b/).

V situaci, kdy Nejvyšší soud z hlediska uplatněných dovolacích námitek neshledal ani jiné okolnosti, které by činily rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé v dovoláním napadené části týkající se žalobce a) zásadně významným po právní stránce, nelze než uzavřít, že dovolání žalobce a) v této části směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný. Nejvyšší soud proto dovolání v této části odmítl podle ustanovení § 243b odst. 5 ve spojení s § 218 písm. c) o. s. ř.

Pro tu část výroku rozsudku odvolacího soudu pod bodem II, jíž byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby žalobkyně b), byla dovoláním předložená otázka aktivní věcné legitimace manžela v řízení, jehož předmětem je pohledávka, jež byla nabyta za trvání manželství toliko druhým z manželů, neboť vznikla ze smlouvy, jejímiž stranami byli pouze tento manžel a třetí osoba, otázkou určující. Zásadní význam rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce však tato otázka nezakládá, neboť byla již v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena, a to tím způsobem, kterým ji řešil odvolací soud.

Nestalo se tak přímo v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005, uveřejněném pod číslem 24/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, neboť v něm je řešena otázka sice těsně související, nicméně jiná, totiž otázka pasivní věcné legitimace jednoho z manželů ve vztahu k závazkům vzniklým ze smluvních vztahů uzavřených (jen) druhým z manželů: tuto skutečnost odvolací soud reflektuje, když na tento rozsudek jako na rozhodnutí řešící obdobnou situaci navazuje vlastním právním závěrem. V rozsudku ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 21 Cdo 5138/2007, uveřejněném v Souboru pod čísly C 7745 a C 8238, svazek CD-11, však Nejvyšší soud (s odkazem na citované R 24/2008) formuloval a odůvodnil závěr, že vznikne-li závazkový právní vztah, může se dotýkat právní sféry jen těch, kdo jsou jeho účastníky, a v podobě vyplývající ze smlouvy (nebo jiné právní skutečnosti), kterou byl založen, a na tomto závěru nic nemůže změnit ani ustanovení § 145 odst. 4 obč. zák. Představa, že by ze smlouvy mohl být oprávněn někdo, kdo nebyl jejím účastníkem (jen proto, že je manželem věřitele), nebo že by smlouva měla dostat (zčásti) jiný obsah (jen proto, že věřitel má manžela), by nutně vnášela nejistotu do závazkových právních vztahů vzniklých na základě smluv, a to nejen na straně věřitele, ale i dlužníka, a představovala by nepřípustné popření zásady, že ze závazkového právního vztahu vzniklého ze smlouvy jsou oprávněny a povinny jen strany smlouvy (a jejich právní nástupci), že obsah závazkového právního vztahu je určován zásadně smluvními stranami a že plnění ze závazkového právního vztahu může požadovat jen účastník smlouvy (na straně věřitele). Právní úprava uvedená v ustanovení § 145 odst. 4 obč. zák. nemůže „modifikovat“ okruh účastníků, obsah závazkových právních vztahů nebo jejich plnění a nutně dopadá jen na vzájemné vztahy manželů, zejména při jejich vypořádání ohledně majetku a závazků, které tvoří jejich společné jmění. Pohledávku z půjčky (o niž konkrétně šlo v tam souzené věci) je oprávněn požadovat po dlužníku jen ten z manželů, který je podle smlouvy o půjčce věřitelem, bez ohledu na to, zda pohledávka patří do společného jmění manželů.

Od názoru, že k vymáhání pohledávky ze smlouvy, kterou za trvání manželství uzavřel s třetí osobou pouze jeden z manželů, je oprávněn pouze tento manžel, a to bez zřetele na to, zda tato pohledávka patří do společného jmění manželů, se Nevyšší soud v souzené věci nehodlá odchýlit.

Za otázku zásadního právního významu nelze považovat ani otázku, zda se druhý z manželů stává rovněž věřitelem dlužníka v případě, že soud při vypořádání zaniklého společného jmění pohledávku přikáže oběma manželům rovným dílem. Je tomu tak především proto, že tato otázka nebyla pro rozhodnutí odvolacího soudu určující; odvolací soud s poukazem na princip neúplné apelace

vyplývající z ustanovení § 205a o. s. ř. ke skutečnosti, že bylo vypořádáno společné jmění manželů a jakým způsobem, nepřihlédl. Z citovaného rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 5138/2007 ostatně vyplývá odpověď též na tuto otázku, a to odpověď negativní: vypořádání společného jmění manželů nemůže „modifikovat“ okruh účastníků závazkových vztahů, jichž jsou účastny třetí osoby, jejich obsah nebo jejich plnění a dopadá jen na vzájemné vztahy manželů. Argumentace vázaností soudu v řízení o uspokojení pohledávky rozsudkem, jímž bylo vypořádáno společné jmění věřitele a jeho manžela, je chybná. Podle ustanovení § 159a odst. 1 o. s. ř. nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení, rozhodnutí o vypořádání společného jmění manželů tedy nemůže být závazné pro dlužníka, jenž účastníkem řízení o vypořádání společného jmění nebyl.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí nemůže založit ani námitka vycházející z mylného názoru, že soud při rozhodování o přistoupení dalšího účastníka do řízení podle ustanovení § 92 odst. 1 o. s. ř. řeší otázku jeho věcné legitimace. K tomuto problému se Nejvyšší soud vyjádřil již např. v usnesení ze dne 20. října 2009, sp. zn. 26 Cdo 4587/2008, uveřejněném v Souboru pod číslem C 7863, svazek CD-11.

Stejně je tomu s námitkou zpochybňující závěr odvolacího soudu o tom, že právo žalobkyně b) by ostatně bylo promlčeno. Tento závěr byl učiněn nadbytečně, neboť není-li žalobce aktivně věcně legitimován, nelze jeho žalobě vyhovět již z tohoto důvodu. Na toliko podpůrně učiněném závěru o promlčení tudíž rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá (tento závěr není pro ně určující) a jeho řešení tedy nemůže přivodit zásadní právní význam tohoto rozhodnutí.

Nejvyšší soud proto též dovolání žalobkyně b) ve shora uvedené části shledal nepřípustným a podle ustanovení § 243b odst. 5 ve spojení s § 218 písm. c) o. s. ř. je odmítl.